

PRESEKI

2-3

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI GG BLED

OCENA SAMOUPRAVNIH RAZMER

I. UVOD

Zvezni zbor Skupščine SFRJ je koncem aprila letos sprejel odlok, s katerim je dal osnutek Zakona o združenem delu v javno razpravo. Ta bo trajala do 20. 9. 1976. Zvezni zbor poziva, da se med drugim delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela aktivno udeležijo javne razprave o osnutku Zakona o združenem delu. Usklajena mnenja, predlogi in sugestije k osnutku Zakona o združenem delu bodo rabili kot smernice za delo in opredelitev delegatov v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Delovni ljudje in občani pa lahko pošiljajo svoja mnenja, predloge in sugestije k osnutku Zakona o združenem delu tudi posamično neposredno Zveznemu zboru Skupščine SFRJ - komisija za pripravo zakonov s področja združenega dela.

V javni razpravi naj bi delavce v vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organih kar najširše seznanili z osnutkom Zakona o združenem delu, spodbudili kar najbolj množično in organizirano obravnavanje osnutka ter zbiranje in sporočanje pripomb in predlogov za spremembe in dopolnitve predlagatelju Zakona ter hkrati kritično ocenili samoupravne razmere s stališča predlaganih zakonskih rešitev in se dogovorili za odpravo pomanjkljivosti pri ures-

ničevanju ustavne vsebine in načinih organiziranosti samoupravljanja. Navedena izhodišča so slovenski sindikati sprejeli v Načrtu delovanja sindikatov v javni razpravi o osnutku Zakona o združenem delu. V skladu s tem je Zveza sindikatov - Občinski svet Radovljica - sprejel Program in rokovnik za javno razpravo o osnutku Zakona o združenem delu, po katerem mora biti javna razprava zaključena do 10. 7. 1976.

V delovni organizaciji Gozdnega gospodarstva Bled in v temelj-

nih organizacijah v njeni sestavi so bili sklicani politični aktivni, na katerih so bili sprejeti konkretni sklepi in zadolžitve za uspešno organiziranje javne razprave. Na zborih delavcev bomo obrazložili pomen in osnovno vsebino osnutka Zakona ter ocenili samoupravne razmere v temeljnih organizacijah in v delovni organizaciji.

II. KONSTITUIRANJE TOZD IN DELOVNE ORGANIZACIJE

Temeljne organizacije Gozdarstvo Bohinj, Gozdarstvo Poklju-

Praktično usposabljanje motoristov v dolini Drage - foto GG

ka, Gozdarstvo Jesenice, Gozdarstvo Radovljica, Gozdno gradbeništvo in Gozdno avtoprevoznništvo v sestavi Gozdnega gospodarstva Bled so bile organizirane na podlagi "Analize pogojev za organiziranje TOZD pri Gozdnem gospodarstvu Bled" v decembru 1973. Komisija za organiziranje TOZD je z analizo ugotovila, da vsi takratni obrati kot deli podjetja izpolnjujejo pogoje za organiziranje TOZD. Takratna uprava podjetja pa naj bi se organizirala kot posebna samoupravna delovna skupnost, kateri določajo funkcije in naloge temeljne organizacije s samoupravnim sporazumom o združevanju. Analiza je bila sestavljena z upoštevanjem določb Zakona o konstituiranju združenega dela in njihovem vpisu v sodni register, ki je bil sprejet v aprilu 1973. V omenjeni analizi smo obravnavali temeljnih organizacij gozdarstva v dveh vidikih: del delovne organizacije imajo delavci pravico organizirati kot TOZD, če je ta del delovna in ekonomska celota. Glede delovne celovitosti je bilo ugotovljeno, da je bil ta pogoj izpolnjen v vseh takratnih štirih gozdnih obratih, gozdno - gradbenem obratu, transportnem obratu z mehanično delavnico in tudi za upravo podjetja. Posebej in obširno je bilo obdelano ekonomsko in finančno stanje oz. ekonomska aktivnost samega obrata, razen uprave podjetja. Za vse štiri gozdne obrate ter za dva obrata, ki sta opravljala stransko oziroma pomožno dejavnost, so bili prikazani osnovni elementi pridobivanja dohodka. Ko danes na podlagi določb osnutka Zakona o združenem delu preverjamo organiziranje TOZD, je vsekakor treba obravnavati naslednje vprašanje: Za takratna gozdna obrata Jesenice in Radovljico, ki sta bila sicer delovni celoti, je bilo poudarjeno, da zaradi naravnih oziroma proizvodnih pogojev poslujeta z izgubo. V načelnih (in tudi v kasneje sprejetem samoupravnem sporazumu o združitvi v GG Bled) o ugotavljanju in delitvi dohodka v temeljnih organizacijah je bila sprejeta rešitev, da bodo zagotovljena sredstva za pokrivanje izgube. Temu vprašanju je ocena posvetila posebno pozornost. Poleg

prvih dveh ustavnih pogojev za organiziranje TOZD (Ustava SFRJ 36. člen: Delavci v delu delovne organizacije, ki je delovna celota, v kateri se da rezultat njihovega skupnega dela samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu...) smo preučevanju in izvajanju tretje sestavine organiziranja delavcev v TOZD (da delavci v TOZD uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice) posvetili premalo pozornosti.

Ta ustavni pogoj terja, da delavci v TOZD lahko odločajo o vseh odnosih v družbeni reprodukciji, torej ne le v organizacijah združenega dela, ampak tudi v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, da lahko tako organizirani uresničujejo svojo vlogo v celotnem družbenopolitičnem sistemu. V neposredni povezanosti z obravnavanimi smotri pa je tudi organizacija uresničevanja samoupravljanja. Tudi s tega vidika mora biti TOZD zasnovana tako, da bo mogoča ustanovitev vseh oblik organizacije uresničevanja samoupravljanja (Igor Uršič, CK ZKS: Izpeljava koncepta TOZD v osnutku Zakona o združenem delu). Zakaj ta vprašanja ponovno načenjamo? Zato, ker organiziranje temeljnih organizacij ni enkratno dejanje in TOZD ni statična, enkrat za vselej dana oblika združevanja dela na družbenih sredstvih. Pa tudi zato, ker smo po aktu formalnega organiziranja TOZD tem vprašanjem namenili premalo pozornosti ter jih pogosto sploh napak razumeli. Tudi sicer osnutek zakona o združenem delu poudarja pravico in dolžnost delavcev, organiziranih v TOZD, da glede na spremembe v svoji temeljni oziroma delovni organizaciji vedno znova ocenjujejo ustreznost svoje samoupravne organiziranosti. Po 302. členu osnutka imajo delavci pravico in dolžnost že organizirane temeljne organizacije oziroma delovno organizacijo ustrezno spremeniti, če se zaradi spremenjene materialne osnove dela, spremenjenih tehnično - tehnoloških in naravnih pogojev dela, proizvodne usme-

ritve in kraja, kjer se opravlja dejavnost, spremenijo pogoji, ki so bili ob organiziranju TOZD.

Sedanje temeljne organizacije v sestavi Gozdnega gospodarstva Bled so formirane po dveh načelih: teritorialnem in po panogah. Pri organiziranju temeljnih organizacij gozdarstva je bilo izhodišče teritorialno načelo s tem, da obsega vsaka od štirih gozdarskih temeljnih organizacij zaključen del proizvodnje na področju gospodarjenja z gozdovi v gozdnogospodarskem območju Bled. Temeljni organizaciji gozdno gradbeništvo ter Gozdno avtoprevoznništvo in delavnice sta bili organizirani po načelu panoge (po dejavnostih). Prva na področju gradnje in vzdrževanja gozdnih prometnic in drugih objektov, ki so potrebni za gospodarjenje z gozdovi, druga pa so predvsem kamionski prevozi lesa ter vzdrževanje in popravila vseh prevoznih sredstev ter gozdne in gradbene mehanizacije.

V skladu z določbami Zakona o združevanju kmetov in Zakona o gozdovih so kmetje - lastniki gozdov v gozdnogospodarskem območju Bled ustanovili obrat za kooperacijo Zasebni sektor gozdarstva Bled. Sklepi o tem so bili sprejeti na delnih zborih kmetov - lastnikov gozdov v avgustu in septembru 1974. Članstvo kmetov - lastnikov gozdov v obratu za kooperacijo je obvezno in temelji na zakonskih določilih. Med ustanavljanjem obrata za kooperacijo smo obravnavali dilemo: formiranje enega obrata za zasebne gozdove, ki bi zajel vse zasebne gozdove v kmečki lasti v gozdnogospodarskem območju Bled ali ustanovitev obratov na območjih posameznih takratnih gozdnih obratov. V posebej sestavljenem gradivu, ki so ga obravnavali kmetje - lastniki gozdov na zborih, je dobila prednost varlanta enega obrata za kooperacijo. V Sloveniji ugotavljamo dokaj različno prakso glede števila obratov za kooperacijo v posameznih gozdnogospodarskih območjih. Seveda pa velja poudariti, da se glede tega vprašanja svobodno odločajo kmetje - lastniki gozdov sami. Glede gozdov,

katerih lastniki nimajo statusa kmeta, določa Zakon o gozdovih, da s temi gozdovi gospodarijo temeljne organizacije gozdarstva na tistem območju, kjer ti gozdovi ležijo.

III. SAMOUPRAVNI IN DRUGI ORGANI TER ODLOČANJE

Po izvolitvi delegatov v maju 1975 je bil konstituiran Svet delovne organizacije kot skupni organ upravljanja, ki šteje 33 delegatov: 21 iz vrst delavcev in 12 kmetov - lastnikov gozdov. Vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost skupnih strokovnih služb ima v svetu delovne organizacije po tri delegate, ne glede na število zaposlenih. Osnutek Zakona o združenem delu glede tega določa, da mora biti v delavskem svetu delovne organizacije zastopana vsaj z enim delegatom vsaka temeljna organizacija v njeni sestavi. V ta organ volimo delegate v sorazmerju s številom delavcev v temeljnih organizacijah.

Primerjava nalog in pristojnosti Sveta delovne organizacije po samoupravnem sporazumu o

združevanju v GG Bled s tistimi, ki so našete v 502. členu osnutka Zakona pokaže, da bodo potrebne določene spremembe in dopolnitve. Zlasti velja to za sprejemanje samoupravnih splošnih aktov. Delavski svet delovne organizacije sme namreč sprejemati le tiste samoupravne splošne akte, za sprejemanje katerih ga pooblašča samoupravni sporazum o združitvi. To vprašanje v veljavnem sporazumu o združitvi TOZD v GG Bled ni točno urejeno. Določbe glede sprejemanja sklepov in usklajevanja stališč med delegati so se že v dosedanji praksi pokazale kot nezadovoljive. Te določbe vsebujeta tako sporazum o združitvi kot tudi statut delovne organizacije. Osnutek Zakona določa, da delavski svet delovne organizacije sprejema sklepe o vprašanjih, o katerih se delavci osebno izjavljajo v soglasju z vsako temeljno organizacijo tako, kot to določa samoupravni sporazum o združitvi.

V vsaki TOZD se morajo delavci v skladu z njenim statutom osebno izjasniti, ali so za tak sklep ali ne. O drugih vprašanjih s svojega delovnega pod-

ročja odloča delavski svet z večino glasov delegatov vseh temeljnih organizacij, če samoupravni sporazum in Zakon ne določata drugačne kvalificirane (npr. 2/3) večine.

Z osebnim izjavljanjem odločajo delavci po osnutku Zakona: z referendumom, na zborih delavcev, s podpisovanjem oziroma z dajanjem posebnih pismenih izjav in z drugimi oblikami osebne izjavljanja, ki jih bo določal Zakon, statut ali samoupravni sporazum. Poleg odločanja z osebnim izjavljanjem osnutek Zakona natančneje obravnava odločanje preko delegatov in delegacij. Kadar delegat v delavskem svetu delovne organizacije soodloča o vprašanjih, v katerih delavci ne odločajo z osebnim izjavljanjem, se mora ravnati po smernicah in navodilih delavcev oz. delavskega sveta TOZD. V nasprotnem primeru delegat krši svoje delegatske dolžnosti in je za to odgovoren delavcem, ki so ga volili. Jasno je torej, da bomo morali samoupravni sporazum o združitvi, statut delovne organizacije in tudi statute temeljnih organizacij po uveljavitvi Zakona o združenem delu v marsikaterem pogledu dopolniti in spreminiti.

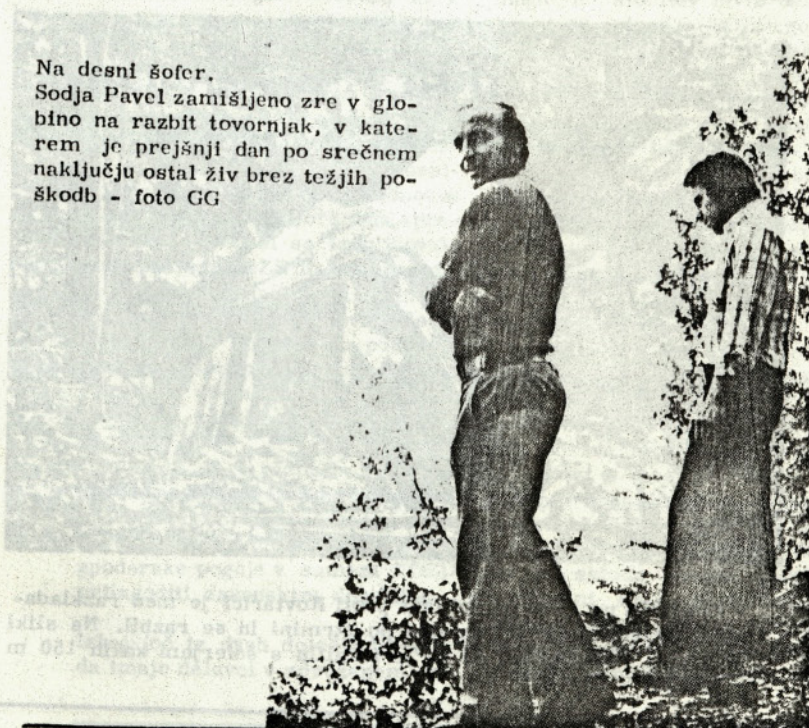
IV. DOHODEK IN DOHODKOVNI ODNOSI

kot osnova družbenoekonomskih odnosov med temeljnimi organizacijami in odnosi med delavci v združenem delu.

Dohodek je tista materialno-ekonomska in hkrati družbena kategorija, na kateri sloni sistem, ki ga s sprejetjem ustave uresničujemo. Zaradi tega se moramo v analizi samoupravne organiziranosti seznaniti tako s pozitivnimi rešitvami, kakor tudi s pomanjkljivostmi v sedanjih in predlaganih rešitvah.

1.

Ekonomski odnosi v času organiziranosti podjetja po ekonomskih enotah med posameznimi enotami nikoli niso bili razviti in zato jih ne moremo jemati kot vzorec dohodkovnih odnosov, ki jih uvajamo. V tisti fazi u-

Na desni šofer. Sodja Pavel zamišljeno zre v globino na razbit tovarnjak, v katerem je prejšnji dan po srečnem naključju ostal živ brez težjih poškodb - foto GG

resničevanja samoupravnih socialističnih odnosov je bilo v ospredju samoupravno odločanje. Poskušali smo uvajati odvisnost osebnih dohodkov in manjšega dela ostanka dohodka od uspešnosti poslovanja posameznih ekonomskih enot. Kot merilo smo uporabljali prihranke pri stroških - razliko med planiranimi in dejanskimi stroški. Kot vemo, ta sistem nikoli ni deloval tako, kot smo želeli. Ne le zaradi tega, ker so prihranki pri stroških le eden izmed faktorjev poslovanja, ki v celoti lahko prikazuje tudi drugačen rezultat od dejanskega, ampak tudi zaradi tega, ker je omogočal prikazovanje uspešnosti bolj kot po rezultatih dela, po tem kako je posamezna ekonomska enota "znala" planirati.

Pri sestavljanju samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo in oblikovanju ekonomskih odnosov med temeljnimi organizacijami v letu 1974 smo te odnose gradili po načelih dohodkovnega sistema. Danes ugotavljamo, da je bil takrat storjen velik korak naprej in da so določila o ekonomskih odnosih tudi že zastarala, ker smo jih v praksi že presegli; zato tudi ne odražajo novih pozitivnih spoznanj in izkušenj na tem področju. Ugotavljamo, da so naša določila o ureditvi ekonomskih odnosov med TOZD potrebna večjih sprememb in dopolnitev predvsem zaradi:

- nezadostno doseženih idejno - političnih izhodišč urejanja ekonomskih odnosov v času, ko smo sporazum sprejemali,
- bojazni, da se zaradi večje stopnje ekonomske samostojnosti TOZD ne bodo mogli uresničevati skupni delovni in razvojni načrti in
- zaradi nasprotij, ki so se porajala pri odstranjevanju podjetniške miselnosti in premaganju oživljanja skupinsko lastniških interesov.

Težišče dela pri sestavi SS je bilo pri razdelitvi sredstev med temeljne organizacije. Razdelitev sredstev iz aktivne bilance kot so zemljišče, stavbe, delovne priprave, zaloge, terjatve, denarna sredstva in drugo je bila opravljena po načelih, ki so na-

vedena za razdelitev v 309, členu OZZD. Premalo kritični smo bili pri delitvi virov sredstev (pasiva bilance), posebno lastnih virov - poslovnega sklada.

Danes trdimo, da virov sredstev ne bi smeli prenesti na TOZD v takem obsegu, v kakršnem smo razdelili fizična sredstva. Z viri sredstev posameznim temeljnim organizacijam, ki so v bližnji preteklosti več investirale in dosegle večjo tehnično opremljenost dela, smo dodelili tudi večjo pravico do minulega dela, ki pa je rezultat dela delavcev vseh TOZD.

Poslovni sklad bi morali razdeliti med TOZD po prispevku, ki so ga delavci v TOZD s svojim delom dali za oblikovanje sklada. Pri takem ključu ne bi smeli upoštevati dohodka, ki izvira iz različnih naravnih pogojev za njegovo pridobivanje. Ob taki razdelitvi bi delavci tiste TOZD, ki je glede na število in kvalifikacijsko strukturo zaposlenih sorazmerno manj investirala, imeli evidentirano terjatev poslovnih sredstev (pravice iz minulega dela) do TOZD, ki je sorazmerno več investirala.

Ni pa obvezno, da revidiramo opravljene delitve, če se lahko po samoupravnem sporazumu o osnovah družbenega plana ali po pogojih za pridobivanje dohodka

dogovorimo o takih merilih in takih medsebojnih odnosih, ki bi odpravila negativni učinek ne najbolj realne delitve. Ker moramo v našem primeru le onemogočiti prilaščanje pravic na osnovi razpolaganja s poslovnim skladom in preprečevati prelivanje akumulacije, ki izvira iz rente gozdov v negozdarsko dejavnost (gradbeništvo, prevozištvo), bomo te medsebojne odnose lahko uredili brez ponovne razdelitve sredstev in virov sredstev. S samoupravnim sporazumom o osnovah družbenega plana bomo zagotovili skladen, ekonomsko in materialno najbolj uspešen razvoj celotnega gozdno-gospodarskega območja. Dogovoriti se bomo morali za tako delitev - oziroma uporabo sredstev amortizacije, ki bo po eni strani vključevala navedeni interes, dosejajo dinamiko vlaganja in samoupravne pravice delavcev v TOZD, da z investicijskimi vlaganji zagotovijo enostavno in razširjeno reprodukcijo delovnih pogojev. S samoupravnim sporazumom o družbenem planu naj bi programirali vsa investicijska vlaganja in druge plasmaje sredstev po TOZD in predvideli tudi vire finansiranja iz sredstev, ki se formalno oblikujejo v vseh TOZD. Dokler ne bi dosegli tako razporeditev poslovnih sredstev, ki bodo odraz delovnih prispevkov delavcev v TOZD, korigiranih z nujnimi vlaganji, ki izena-

V Prečniku na cesti iz Bohinja proti Rovtarici je med razkladanjem odpadkov zdrvel kamion po strmini in se razbil. Na sliki je kabina tovornjaka, ki se je kotalila s šoferjem kakih 150 m v globino - foto GG

čujejo različne potrebe po tehnični opremljenosti dela, naj bi se sredstva amortizacije prenašala kot brezplačni prenos v smislu 4. odstavka 69. člena OZZD.

Poslovni sklad v TOZD Avtoprevoznništvo in Gozdno gradbeništvo se je oblikoval v taki višini, da je pokrila dodeljena sredstva. Nadaljnja sprememba poslovnega sklada je lahko le odraz vlaganj iz ustvarjenega dohodka teh TOZD oziroma kasnejših SS o vlaganjih za doseganje posebnih nalog, ki so v interesu tudi drugih TOZD.

Preveriti je le potrebno, če niso bila tem delavcem dodeljena manjša sredstva, kot bi jim po že povedanih načelih pripadala na osnovi odrekanja večjim investicijskim vlaganjem v preteklih letih.

Nadalje ne bi smeli kot merilo za zagotavljanje enakih pogojev za pridobivanje dohodka in delitev akumulacije pri gozdarskih TOZD upoštevati vpliva vloženih sredstev - to je minulega dela, ampak le vloženo živo delo, dokler ne bi dosegli pravilne porazdelitve poslovnega sklada. Višja tehnična opremljenost dela pri posameznih TOZD se lahko upošteva le kot merilo za večje obveznosti te temeljne organizacije.

Nekaterih drugih določil, ki v samoupravnem sporazumu o združevanju v delovno organizacijo urejajo medsebojne ekonomske odnose, že doslej nismo izvajali, nekatera smo s sprejemom SS o razporejanju dohodka in oblikovanju sredstev za OD že spremenili, a celotno urejanje teh odnosov mora biti predmet korenitih sprememb, ki naj bi se izoblikovale v razpravi o OZZD in sprememb, ki pomenijo prilagajanje naših samoupravnih sporazumov določilom Zakona. Posebej so potrebne takojšnje spremembe določila, ki govori o ugotavljanju dohodka in njegovem združevanju.

Doslej so se v razpravah izoblikovala naslednja izhodiščna načela, s katerimi poskušamo gospodarske odnose med TOZD in gospodarske pogoje v samem TOZD prilagoditi zakonskim določilom.

Izhajajoč iz dveh določil Ustave, da imajo delavci v združenem de-

lu enake pravice pri pridobivanju dohodka s tem, ko združujejo svoje živo delo s sredstvi v družbeni lastini in da imajo delavci pravico, da se z drugimi delavci dogovarjajo o pogojih in rezultatih svojega dela (čl. 13 do 17. Ustave SRS) in dejstva, da je dohodek tista družbeno-ekonomska kategorija, od katere v skrajnosti zavisijo prav vsi odnosi med ljudmi, se delavci v temeljnih organizacijah v delovni organizaciji GG Bled dogovorimo:

- delavci vsake temeljne organizacije imajo pravico do enakih pogojev za pridobivanje dohodka;
- enake pravice, oziroma enaki pogoji za pridobivanje dohodka se zagotavljajo s srednjeročnimi in operativnimi letnimi družbenimi plani;
- dohodek iz zemljiške rente se ne more pojavljati kot akumulacija v negozdarskih TOZD.

Izhajajoč iz dejstva, da delavci v temeljnih organizacijah gozdarstva z združevanjem dela in izvajanjem delovnega procesa v temeljnih organizacijah opravljajo delovne naloge splošno-družbenega pomena, za katere morajo biti zagotovljena sredstva iz dohodka v gozdno-gospodarskem območju, se prihodek teh temeljnih organizacij pridobiva s prodajo blaga in storitev in iz deleža v skupnem prihodu TOZD gozdarstva s prerazporeditvijo skupnih prihodkov pred ugotavljanjem dohodka, tako kot je predvideno v 10. in 12. členu OZZD (načelno) in členih 53. in 57 do 64 - (konkretno). Poudariti je treba, da se ta porazporeditev opravi pred ugotavljanjem dohodka (63. člen OZZD), v praksi verjetno s storitvami skupnega prihodka pri posameznih TOZD v dobro skupnega prihodka drugih TOZD.

Odnose pri prerazdelitvi ustvarjenega skupnega prihodka v TOZD gozdarstva naj bi naslednjih nekaj let, dokler se ne vskladi število delavcev z obsegom dela v temeljnih organizacijah, ugotavljali na osnovi čistega dohodka, znižanega za normalne osebne dohodke in sklada skupne porabe po sindikalni listi (negativnega ali pozitivnega) na osnovi prihodkov, ki jih posamezna TOZD doseže s prodajo svojih proizvodov in us-

lug. Tako znižani čisti dohodek (kaj je čisti dohodek, je določeno v členu 94. OZZD) in seštet za vse gozdarske TOZD, se porazdeli na posamezne TOZD v razmerju, ki ga dajejo normalni osebni dohodki po veljavni sistematizaciji.

Normalne osebne dohodke, na osnovi katerih se ugotavlja del čistega dohodka, ki se s planom porazdeli, začasno ugotavljamo na osnovi dejanskega števila režijskih delavcev, sprejetih normativov časa in veljavnega spoznanja o delitvi sredstev za OD. Dohodek in čisti dohodek za vsako TOZD planiramo po določilih Zakona o ugotavljanju dohodka in čistega dohodka in upoštevamo sprejete normative za stroške in prispevke. Na višji stopnji urejenosti medsebojnih odnosov, predvsem po uskladitvi števila zaposlenih s potrebami in pravilnejši porazdelitvi poslovnega sklada (o čemer smo že govorili) naj bi za izračun dela čistega dohodka za porazdelitev upoštevali normalne stroške in OD po merilih, ki bodo izhajala iz načel najbolj racionalnega gospodarjenja. Razmerje za porazdelitev pa bi oblikovali izračunani normalni OD le do določene višine (npr. 8-10 % mase OD), ostali del pa po ključu angažiranega poslovnega sklada.

Pri tem se moramo zavedati, da so vsi normativni stroški in normalni OD le planske kategorije za sestavljanje plana in ugotovitev zneska, ki se porazdeli. Dohodek vsake TOZD pa bo odvisen od konkretnih doseženih prihodkov in konkretnih potroškov, le znesek za porazdelitev je dokončno določen. Sprejeti bi morali le načela, da je TOZD, ki prejema skupni prihodek pri porazdelitvi, upravičen na ta sredstva le, če dosega proizvodni načrt.

Delavci v TOZD Avtoprevoznništvo in Gozdno gradbeništvo dosejajo skupni prihodek na osnovi internih cen, izračunanih po vseh elementih tržne cene in ob upoštevanju sprejetih normativov, vključno povprečno stopnjo akumulacije po takih merilih, kot smo se dogovorili za TOZD gozdarstvo in z eksterno prodajo blaga in uslug. Nemogoče je preli-

vati gozdno rento v akumulacijo teh TOZD.

Amortizacijo ugotavljamo po TOZD po stopnjah, ki so za vse TOZD enake in obsegajo minimalno predpisano in povečano iz naslova dohodka. Plane naj bi izdelovali tako, da bi bila skupna stopnja odraz dejanske potrošnje osnovnih sredstev v določenem obračunskem obdobju. Razširjeno reprodukcijo pa naj bi financirali iz doseženega čistega dohodka.

Investicijska potrošnja sredstev amortizacije in dela čistega dohodka, ki ga delavci TOZD razporede v poslovni sklad, je predvidena s srednjeročnim in letnim SS o družbenem planu temeljnih organizacij in delovne organizacije. Pri sestavi plana investicijskih vlaganj in drugih plasmajev sredstev upoštevamo načelo, da jih vsaka TOZD pokriva z lastnimi sredstvi in lastnimi najetimi krediti. TOZD gozdarstvo skupno financirajo investicijska vlaganja po gozdno-gospodarskih načrtih, vključujoč tudi sredstva iz izjemnih pogojev za pridobivanje dohodka.

TOZD gozdarstvo, ki formira več sredstev za vlaganje kot ima planirane potrošnje v določenem obdobju, združuje sredstva s TOZD gozdarstvo, ki jih nima dovolj. Sredstva se združujejo brez obveznosti vračanja, dokler razmerje med vrednostmi poslovnih skladov ne odraža prispevkov tekočega dela delavcev posameznih TOZD, korigiranih z vlaganji, ki izenačujejo različne potrebe po tehničnih vlaganjih. Kot merilo za to korekcijo se uporabljajo enake stopnje realiziranosti racionalno planirane mreže gozdnih prometnic in enaka stopnja mehaniziranosti delovnih postopkov ob upoštevanju različnih naravnih pogojev. Ta dokument mora biti sestavni del srednjeročnega SS o družbenem planu.

Vsi drugačni načini združevanja sredstev so evidentirani kot obveznost za vračanje. Zaradi ugotavljanja skupnega prihodka v TOZD gozdarstvo ni predvideno vračanje dela dohodka iz naslova uporabe združenih sredstev.

S tem zagotovimo uveljavljanje pravice delavcev v TOZD, da us-

pehi dela urejajo svoje življenjske in delovne pogoje in preprečujemo anonimno združevanje in odtujevanje sredstev.

Formiranje in poraba sredstev za biološka vlaganja v predvidenem sistemu ni potrebno spremenjati glede na to, da so ta vlaganja ena izmed osnov za gospodarjenje z gozdovi na vsem gozdno-gospodarskem območju.

2.

Doseženi dohodek je tudi ekonomsko-družbena kategorija, od katere je odvisen ekonomski položaj delavcev - posameznikov v temeljnih organizacijah. S samoupravnimi sporazumi o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov moramo določiti natančno in razumljiva določila, kako iz čistega dohodka oblikujemo maso sredstev za osebne dohodke. Pri tem je važno predvsem, kako ugotavljamo normalne osebne dohodke. Če razpravljamo o nujnosti sprememb in o dopolnitvah sporazuma po panogah o načinu izračunavanja dela čistega dohodka za OD, moramo ta vprašanja v naših SS vsekakor dopolniti in tako oblikovati, da bo odvisnost OD od doseženega dohodka jasno razvidna in se lahko izračunala. Zavedati se moramo tudi, da so udeleženci sporazuma po panogah temeljne organizacije in ne delovna organizacija. Maso sredstev za OD oblikujemo torej v vsaki TOZD glede na skupno sprejeta merila in osnove ter doseženi čisti dohodek. V našem SS o razporejanju dohodka moramo III. poglavje (razporejanje dohodka) temeljito spremeniti in določila vezati na kazalce, izračunane tako iz planskih podatkov kot iz zaključnega ali periodičnega obračuna.

Iz čistega dohodka (ali iz telovitega, kakor govori sporazum po panogah, čeprav kategoriji nista istovetni) moramo najprej izločiti minimalno akumulacijo, ki mora sicer znašati najmanj 2 % od povprečno uporabljenih poslovnih sredstev (brez vrednosti cest); vendar ne bi smela biti za vse TOZD enaka. Kakšna naj bo za posamezni TOZD, bi ugotovili najprej iz podatkov iz letnega plana in nato iz zaključnega računa. Predvideti bi morali meri-

la, s katerimi bi ugotavljali del dohodka, ki izhaja iz intenzivnejše uporabe delovnih sredstev od planirane in del dohodka, ki se oblikuje zaradi prekoračenja planskega obsega dela in porazdelitve fiksnih stroškov na več enot. S tem v zvezi bi se morali dogovoriti za ugotavljanje in prikazovanje fiksnih in odvisnih stroškov.

Tudi kvalifikacijski faktor, ki je odločilnega pomena za ugotavljanje normalnega poslovnega uspeha in normalnih osebnih dohodkov za gozdarstvo, znaša 1,7, bi morali predvideti tako, da bi ga izračunali po sprejeti sistemizaciji in korigirali tako, da bi na nivoju delovne organizacije znašal toliko, kot znaša po samoupravnem sporazumu po panogah.

Le s takimi spremembami in dopolnitvami bi zagotovili pridobivanje osebnih dohodkov iz rezultatov dela, kot je navedeno v OZZD.

3.

Dohodkovni odnosi nad delovno organizacijo med našimi temeljnimi organizacijami, ki se ukvarjajo s predelavo lesa, se resnično šele oblikuje zavest o nujnosti take povezave. Tudi odnosi med GG Kranj in delovnimi organizacijami lesne predelave na njihovem območju, kjer imajo dogovorjeno združevanje sredstev za izgradnjo gozdnih cest po oddani količini lesa, ne pomenijo dohodkovne soodvisnosti, ampak izkoriščanje monopolnega položaja, ki pa istočasno prispeva k uresničevanju splošno - družbene potrebe po večjih vlaganjih v izgradnjo gozdnih prometnic.

Dohodkovno soodvisnost med gozdarstvom in lesno-predelovalno industrijo bi v duhu določil OZZD morali graditi na soudeležbi skupno doseženega prihodka in po naslednjih načelih:

- medsebojno obračunavanje naj bi temeljilo na realnih tržnih cenah,
- osnova prerazdelitve skupno ustvarjenega prihodka naj bi bila razdelitev "obračunskega" čistega dohodka, zmanjšanega za normalne osebne dohodke in sklad skupne porabe po sindi-

kalni listi. Ta "obračunski" del čistega dohodka izračunamo na osnovi skupno dogovorjenih normativov stroškov, prispevkov iz dohodka in osebnih dohodkov. Izračunana masa bi se porazdelila na TOZD-e, ki so združevale delo in sredstva po ključu normativnih OD do določene odstotka, preostanek pa po sredstvih, vloženi v skupno proizvodnjo.

- Doseženi dohodek je treba pre-razporediti pred ugotavljanjem dohodka v obračunskih obdobjih.
- Poleg navedene oblike zakon tudi predvideva združevanje sredstev z ali brez obveznosti vračanja za zagotavljanje in obnavljanje virov surovin. Vzroki za nerazvito dohodkovno soodvisnost so verjetno naslednji:
- Nerazvita zavest, da je nujno treba prerasti kupoprodajne odnose, ki vedno vsebujejo težnje po okoriščenju pri samem sklepanju pogodb.
- Nespoštovanje načel, da mora biti dohodek delavcev vsake organizacije združenega dela odvisen od vložene tekočega in minulega dela.
- Neusklajeni interesi in proizvodni programi med delovnimi organizacijami v SOZD.
- Zapiranje delovne organizacije v okviru lastnih interesov in razvojnih načrtov in
- premajhna zavest o odvisnosti lesno predelovalne industrije - v proizvodnem in razvojnem pogledu - od gozdne proizvodnje.

Prav gotovo nas tudi na tem področju čaka težko delo. Glavno breme te naloge kot tudi uvajanje dohodkovnih odnosov in drugih načel novega zakona v življenje bo premagati staro pojmovanje, ki ga vsi mi nosimo v sebi. To pojmovanje se odraža v tako imenovanem skupinsko - lastniškem odnosu do družbenih sredstev in družbeno - političnih odnosov. Četudi se takim pojmovanjem vsi odrekamo in očitke sprejemamo že kot žalitev, je tak odnos v vseh nas še kako živ.

V. DELOVANJE SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE PRI GG BLED

Upoštevanje ustavna načela je tudi

naša organizacija združenega dela konstituirala organe samoupravne delavske kontrole. V vsaki TOZD je organ SDK, v katerem so po trije delavci iz neposredne proizvodnje.

Ugotavljamo pa, da smo kljub vsestranskemu prizadevanju vseh družbeno političnih dejavnikov še vedno na začetku, da organi SDK še niso zaživeli tako, kot od njih pričakujemo.

Organi SDK še nimajo pravilnika za svoje delo, program dela pa pravkar oblikujejo. Doslej so se sestali le trikrat, od tega dvakrat samoiniciativno. Razpravljali so predvsem o problemih tehnične narave ter tudi že o nekaterih konkretnih nalogah. Kje iskati vzroke, da delo kljub prizadevanjem še ni zaživelo? Eden bistvenih vzrokov je verjetno pomanjkljivo družbeno-politično znanje članov SDK. Izobrazbena struktura članov sicer ni nizka, saj so med njimi tudi tehniki, pomanjkljivo pa je njihovo družboslovno znanje, ki pa je bistveni pogoj za razumevanje družbeno - ekonomskih, ki potekajo v OZD oziroma v posameznih TOZD. Člani so se udeležili seminarja, ki je bil organiziran na nivoju republike, vendar je bilo to le enkratno posredovanje informacij. To pa za izvajanje tako zahtevnih in odgovornih nalog nikakor ne zadostuje.

Kljub vsem težavam kaže, da bo

delo organov SDK končno le steklo tako, kot to določa ustava. Iz analize je razvidno, da je vzrok vseh težav v pomanjkljivem znanju, nikakor pa ne v zavestnem odporu proti delovanju SDK.

Problem, na katerega velja opozoriti, pa je tudi, da imajo člani SDK prekratko mandatno dobo (dve leti). Praksa kaže, da bo uvajalni čas precej dolg in da bo njihovo delovanje v celoti zaživelo šele proti koncu mandatne dobe članov. Potem pa bo ponovno nastopilo uvajanje.

Sindikalna organizacija na področju samoupravnega organiziranja delavcev ni bila najbolj aktivna, čeprav je le-ta ena bistvenih nalog sindikata, opredeljenih z ustavo. Sindikat je razpravljal o vseh bistvenih problemih, ki so se pojavljali v zvezi s samoupravnim konstituiranjem delovne organizacije. Tako kot vsi ostali dejavniki je tudi sindikat kasnil z roki, tako da smo se komaj lahko konstituirali do določenega roka. Sindikalna organizacija je razpravljala o vseh samoupravnih aktih ter nanje dajala pripombe. Prav tako je sindikat razpravljal o združevanju dohodka in o razdelitvi celotnih sredstev med posamezne TOZD. Vendar se sindikat pri tem vprašanju ni aktiviral tako, kot bi se moral. Vzrok za to je zapletenost problema in neustrezen kadrovski sestav izvršilnih odborov sindikata.

Tečaj za uporabo motornih žag v Radovljici so uspešno končali. Zadovoljni so tudi inštruktorji in kuharica - foto GG

Aktivno pa je sindikat posegel v oblikovanje delegatskega sistema. Poleg organizacije volitev tudi spremlja delovanje delegacij, obravnava poročila o delu ter programe dela posameznih samoupravnih interesnih skupnosti.

Zelo aktiven je bil sindikat tudi pri obravnavanju samoupravnega sporazuma o življenju in delu gozdnih delavcev. Ta samoupravni sporazum je bil tudi sprejet. Težave pa so nastopile pri izvajanju tega sporazuma. Pokazalo se je, da so nekatere osnovne organizacije pri TOZD precej neaktivne.

Vsestransko se bo sindikat aktiviral pri obravnavanju Zakona o združenem delu. Člani izvršilnih odborov osnovnih organizacij se pravkar usposabljaajo za razlago tega zakona. V prihodnje bomo razlagali ta zakon na zborih delavcev ali v ožjih skupinah delavcev. Seminarje je organizirala Zveza sindikatov - Občinski odbor Radovljica in Republiški odbor sindikata delavcev gozdarstva in lesne industrije.

Popolnoma neaktiven pa je sindikat na področju izobraževanja delavcev. Organiziral ni niti ene izobraževalne oblike, čeprav bi bilo to v sedanjih pogojih nujno potrebno. Kaže se predvsem velika potreba po družboslovnem znanju. Nekaj članov kolektiva je sicer poslal na seminarje, ki pa jih je organizirala bodisi republika ali občina. V naši delovni organizaciji je izobraževanje prepuščeno volji posameznika.

Sindikalna aktivnost je bogata predvsem na rekreativnem in kulturnem področju. Tako skrbi za boljše počutje in zdravje svojih članov.

VI. SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST ZA GOZDARSTVO GOZDNOGOSPODARSKEGA OBMOČJA BLED

Samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo gozdnogospodarskega območja Bled je bila ustanovljena na ustanovnem zasedanju dne 31.1.1975.

Na tem zasedanju so bili izvolje-

ni organi skupščine in sprejet samoupravni sporazum o konstituiranju SIS ter program dela skupščine za leto 1975.

Skupščino sestavljata dva zbora. Zbor proizvajalcev z 20 delegati in zbor uporabnikov z 20 delegati.

Izvršni odbor šteje 7 članov.

Program dela skupnosti:

Skupščina bo reševala zlasti naslednje:

1. Dajala soglasje h gozdnogospodarskim načrtom in skrbelo za njihovo izvajanje glede nalog s področja gozdarskih dejavnosti, ki so posebnega družbenega pomena.

2. Potrjevala letne operativne plane gozdnogospodarske organizacije (GG Bled) ter za ostale gozdove, ki jih upravljajo druge OZD (GKZ Srednja vas in KŽK Kranj) in spremljala njihovo izvajanje.

3. Dajala bo soglasje k oblikovanju in uporabi prispevkov za biološka vlaganja v gozdove v družbeni lastnini, ki izvira iz različnih naravnih in proizvodnih pogojev ter stanja gozdov.

4. Dajala bo pobudo in predloge za razglasitev gozdov za varovalne ali gozdove s posebnim namenom.

5. Odbirala bo površine gozdov, na katerih je možno opustiti odkazovanje gozdnega drevja ali pa poenostaviti postopek v zvezi s tem.

6. Sodelovala in odločala bo v mejah svoje pristojnosti glede posegov v gozdove, ki so pomembni za varstvo okolja.

7. Usmerjala bo razvoj gozdarstva v gozdnogospodarskem območju Bled, upoštevajoč pri tem splošen razvoj potreb po lesu, razvoj drugih gospodarskih dejavnosti, pomen in vlogo gozdov pri oblikovanju kulturne krajine, pri ustvarjanju naravnega ravnovesja v prostoru in pomen gozdov za lovstvo, turizem, rekreacijo in podobno.

8. Sodelovala bo pri izdelavi re-

gionalnih prostorskih planov razvoja občin za področje gozdarstva, ki zajema gozdnogospodarsko območje Bled.

9. Obravnavala bo vsa ostala vprašanja, ki se nanašajo na dejavnosti posebnega družbenega pomena na področju gospodarjenja z gozdovi.

Skupščina območne skupnosti za gozdarstvo sklicuje zasedanja po potrebi kot se pojavljajo zahteve po reševanju problematike iz postavljenega delovnega programa. Problemi nastopajo pri tem zaradi nepravočasnega reševanja posameznih zadev glede posega v gozdove, ker se skupščina ne more tako pogosto sestajati kot prihajajo posamezni zahtevki. Zaradi tega je skupščina na zadnjem zasedanju pooblastila izvršilni odbor, da rešuje sam na osnovi poročil strokovne službe tekoče zadeve. O izdanih aktih pa obvesti člane skupnosti pred vsakokratnim naslednjim zasedanjem. S tem ukrepom bo zagotovljeno bolj ažurno poslovanje skupnosti.

Delo skupnosti do sedaj lahko ocenimo kot razmeroma zadovoljivo, obstaja pa določena problematika v kadrovski zasedbi. Sedaj opravljajo vse posle skupnosti sodelavci pri GG Bled poleg svojega rednega dela. Nujno je treba predvideti mesto tajnika skupnosti, verjetno le s polovičnim rednim delovnim časom. S tem lahko pričakujemo znatno poživitev dejavnosti skupnosti in lahko od nje pričakujemo realizacijo tistega namena, za kar je

Dokaj velika problematika je pri samoupravni organiziranosti v formalnem pogledu. S konstituiranjem skupnosti in sprejetjem samoupravnega sporazuma ter sprejetjem programa dela smo na tem področju napravili prvi korak, pri katerem pa je tudi vse občitalo. Potrebno bo še:

- objaviti sporazum v službenem listu,
- sestaviti statut skupnosti,
- registrirati skupnost,
- izvoliti samoupravno kontrolo skupnosti in
- izdelati pogodbo z GG Bled o opravljanju strokovno-admini-

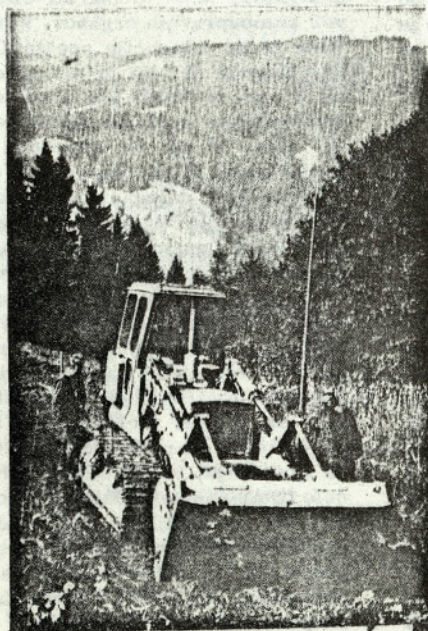
strativno tehničnih nalog,
- sprejeti samoupravni dogovor
o temeljnih razvoja interesne
skupnosti za gozdarstvo v ob-
dobju 1976 - 80.

Potrebno je opozoriti, da je te
naloge treba takoj opraviti. Za-
vedati se moramo, da skupnost
izdaja razna mnenja in soglasja
k posegom v gozdove, ki so šir-
šega družbenega pomena. Pri
sporih nas lahko taka neorganizir-
anost v formalnem pogledu pri-
vede v zelo neugodno situacijo.

Poudariti je treba tudi razmero-
ma slabo udeležbo na sejah, saj
so zasedanja skupščine in izvr-
šilnega odbora včasih komaj
sklepečna.

Pri reševanju problematike na
strokovnem področju moramo da-
ti priznanje za izčrpno priprav-
ljen material zlasti strokovni
službi pri Gozdnem gospodarstvu
Bled.

PRESEKI

Gozdarstvo mora vlagati veliko
sredstev za gradnjo gozdnih cest,
da s tem zmanjšuje stroške spr-
avila lesa in ustvarja pogoje za
smotno gospodarjenje - foto
Veber Ivan

SKLEPI 7. REDNE SEJE DS
"GLG" Z DNE 22.6.1976

1. Komisija za usklajevanje po-
krivanja z žaganim lesom bo
razširjena še s člani GG Bled,
GG Kranj in Celuloze Medvode
ter skupnih služb. Izdelati mora
poseben samoupravni sporazum,
ki bo temeljil na dogovorjenih
surovinskih osnovah, vseboval
pa še elemente cen, kvalitete in
dinamike ter dohodkovne sood-
visnosti.
2. Potrjeni so sklepi 6. seje
DS "GLG" in sprejet razde-
lilnik pokrivanja z žaganim le-
som Jelovice po predlogu poseb-
ne usklajevalne komisije DS.
3. Imenovana je komisija za
spremljanje javne razprave
o osnutku zakona o združenem
delu ter preverjanje organizira-
nosti v "GLG" v sestavi: Erzar,
Dolenc, Prevc (Cegnar), Šenk,
Stražar.

Komisija pripravi analizo samo-
upravne organiziranosti ter

predlog nove organiziranosti
najkasneje do 30.9.1976, ko ga
predloži DS "GLG".

4. Repič Mirotu preneha last-
nost delavca v združenem de-
lu s 15.8.1976.

S tem dnem je imenovani razre-
šen pravic in obveznosti, ki iz-
hajajo iz dela na delovnem me-
stu direktorja komercialnega
sektorja v DSSS "GLG".

Imenuje se razpisna komisija v
naslednji sestavi: Rihtaršič Raf-
ko, Lakota Franc, Šmid Milka,
Robič Ivan, Šenk Nace, ki mo-
ra razpisati prosto delovno me-
sto direktorja komercialnega
sektorja in predlagati kandidata
DS v imenovanje.

5. Odobrili smo prispevek
9.400.000.- S din in stroške
prevoza skulptur za spomenik
dražgoški bitki. Znesek naj bi
pokrili iz sredstev predračuna
"GLG" tako, da ugotovimo za
vsako delovno organizacijo zne-
sek, ki ga bo prispevala.

analiza samoupravnih razmer v TOZD gozdno gradbeništvo

1. Konstituiranje TOZD

TOZD gozdno gradbeništvo je
bila konstituirana na podlagi u-
gotovitev, da je Gozdno gradbe-
ništvo, kot del delovne organi-
zacije GG Bled, delovna celota,
kjer se da rezultate njihovega
dela samostojno izraziti kot
vrednost v delovni organizaciji
in na trgu ter da je število de-
lavcev v njej tolikšno, da je
mogoče uresničevati družbeno-
ekonomske in druge samouprav-
ne pravice. Delavci so se o or-
ganiziranju TOZD odločili z re-
ferendumom na zboru delavcev.
Pri tem so delavci sprejeli sa-
moupravni sporazum o združe-
vanju v delovno organizacijo
Gozdno gospodarstvo Bled, ki
je skupni temeljni akt vseh
TOZD v delovni organizaciji
Gozdno gospodarstvo Bled. Po-
slovanje in notranja razmerja pa
ureja vsaka temeljna organiza-
cija s svojimi samoupravnimi
akti, razmerja s temeljnimi in

drugimi organizacijami združe-
nega dela pa s samoupravnimi
sporazumi in pogodbami. Sred-
stva so bila razporejena na po-
samezne TOZD v skladu z os-
novami, ki jih predvideva zakon
o združenem delu. Delitvena
razmerja so predpisana v samo-
upravnem sporazumu o združe-
vanju v delovno organizacijo.

Dohodkovni odnosi doslej še ni-
so urejeni do takšne mere, kot
jih predvideva zakon o združe-
nem delu. Do dovolj čistih do-
hodkovnih odnosov bomo lahko
prišli na podlagi študijsko ugo-
tavljenih normativov in s spre-
membo tehnike obračuna. To pa
zahteva delo, ki je vezano na
daljše časovno razdobje.

2. Samoupravni odnosi

- 2.1 Zbor delavcev se je v TOZD
gozdno gradbeništvo v času
od 5.5.1975 do 25.5.1976 sestel
štirikrat. Udeležba na zborih je

bila zadovoljiva, saj se je v poprečju vseh zborov udeležilo nad 90 % zaposlenih. Na zborih delavcev so delavci odločali o:

- sprejemu samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo
- sprejemu samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD
- sprejemu statuta TOZD gozdno gradbeništvo
- sprejemu statuta delovne organizacije GG Bled
- sprejemu statuta SOZD
- sprejemu samoupravnega sporazuma o medsebojnih delovnih razmerjih
- sprejemu samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu
- sprejemu srednjeročnega programa in razvoja TOZD gozdno gradbeništvo
- sprejemu samoupravnega sporazuma o sistemizaciji delovnih mest
- sprejemu samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke.

Poleg tega pa so delavci na zborih delavcev razpravljali še o:

- letnem planu delovne organizacije in TOZD gozdno gradbeništvo
- analizah poslovanja
- zaključnem računu
- kadrovski politiki

Organizacija zborov delavcev je v TOZD gozdno gradbeništvo otežkočena in vezana na večje stroške, ker so gradbišča oddaljena od sedeža podjetja tudi do 50 km. Zato bi bilo potrebno, da se v naših samoupravnih aktih določi, katere zadeve mora izključno reševati skupni zbor delavcev v TOZD in v katerih primerih bi bili zbori delavcev lahko na posameznih gradbiščih. Inicijativo za sklicanje zbora delavcev lahko, poleg primerov, ki jih predvidevajo samoupravni akti, dajo tudi delavci sami, če čutijo, da bi določen problem morali reševati na zboru delavcev, ker ga drugi samoupravni (akti) organ, npr. DS - ne bi mogel dovolj demokratično rešiti. Takšen primer je bil v letošnjem letu, ko so delavci zahtevali, da o razporeditvi delovnega časa ne more odločati delavski svet TOZD-a, ampak naj se de-

lavci odločijo o razporeditvi delovnega časa na zboru delavcev.

Na zborih delavcev se delavci čedalje bolj aktivno vključujejo v razprave in so pri sprejemanju odločitev dokaj premišljeni. V večini primerov je opaziti neposredno odločanje, v posameznih primerih pa gre tudi za bolj formalne odločitve, bodisi zaradi nezainteresiranosti ali nerazumevanja podanega gradiva. Zato naj bi bilo zahtevnejše gradivo delavcem podano v razumljivejši obliki in interpretirano s čim več praktičnimi primeri, ki zbudijo pri delavcih interes.

Največ problemov so delavci prikazali v razpravah o samoupravnem sporazumu o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke. Ti problemi niso bili doslej rešeni v celoti. Naloga nas vseh je, da jih rešujemo, pri tem pa bodo morali tudi delavci iz gozdarskih TOZD-ov pokazati več razumevanja pri reševanju problematike TOZD gradbeništva.

2.2 Delavski svet TOZD gradbeništva šteje 9 članov. Od 18.6.1975 do 20.6.1976 se je sestel na 12 sejah. Udeležba na sejah je bila v poprečju 85 %, kar je dokaj zadovoljivo, posebno ker so bile seje v prostem času.

Sestav delavskega sveta ustreza socialni strukturi delavcev TOZD in je sorazmeren s številom delavcev vsakega dela delovnega procesa TOZD. Takšna struktura delavskega sveta omogoča, da delegati lahko posredujejo problematiko, ki jo bo reševal delavski svet in odločitve delavskega sveta ostalim delavcem, s katerimi so v proizvodnem procesu povezani. Dolžnost obveščanja izpolnjujejo delegati le delno, ker običajno z odločitvami delavskega sveta seznanijo le tiste delavce, ki jih o odločitvah vprašajo. Delavci, ki so manj zainteresirani za dogajanja v podjetju, teh informacij ne dobivajo. Zaželjeno bi bilo, da delegati vzbudijo tudi pri teh delavcih interes za dogajanje v podjetju. Opaziti je tudi, da se delegati pred sejami delavskega

sveta premalo posvetujejo o obravnavanem gradivu z delavci, s katerimi skupaj delajo. To pa je po zakonu o združenem delu njihova dolžnost, saj morajo delegati delati po smernicah in navodilih delavcev, ki so jih izvolili, ter odgovarjajo za svoje delo delavcem v temeljni organizaciji. Informiranje poteka tudi preko internega glasila in občasnih informacij. Le-te se nanašajo bolj na odločitve samoupravnih organov. Čutiti pa je pomanjkanje informacij o uspešno opravljenih posameznih odločitvah.

2.3 Delegacije TOZD

Delavci TOZD gozdno gradbeništvo so za uresničevanje svojih pravic in dolžnosti pri opravljanju funkcij skupščine, družbeno-politične skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti izvolili 5 člansko delegacijo za zbor združenega dela Skupščine občine Radovljica in 10-člansko delegacijo samoupravnih interesnih skupnosti. Delo teh delegacij še ni zaživelo v zamišljeni obliki. Delegacije v TOZD se le poredko sestajajo, kar gre pripisati predvsem preobremenjenosti posameznih delegatov, ker so hkrati člani več samoupravnih organov. Verjetno so te delegacije preštevile. Mogoče bi bilo primernejše, da bi npr. v TOZD bil le en ali dva delegata v zboru združenelega dela, ki bi se udeleževala konference delegacij; s tem bi odpadle seje delegacij po posameznih TOZD. Da pa bi bilo zagotovljeno neposredno odločanje in informiranost vseh članov, naj bi uporabili interne informacije, s katerimi bi delavce obveščali o delu skupščinskih organov; vsekakor pa naj bi bili delavci obveščeni tudi o odločitvah skupščine. Delavci naj bi zastavljali tudi pismena ali ustna vprašanja, ki se nanašajo na delo družbeno-političnih skupnosti. Ta vprašanja bi lahko zbirali v temeljni organizaciji, od koder bi jih nato posredovali ustreznim družbeno-političnim skupnostim.

2.4 Odbor za medsebojna razmerja

Odbor za medsebojna razmerja šteje v TOZD gozdno gradbeništvo pet članov, ki so bili iz-

voljeni neposredno in s tajnimi volitvami. Odbor za medsebojna razmerja se je od 12.6.1975 do 20.6.1976 sestel štirikrat in je na svojih sejah odločal o sprejemu delavcev na delovna mesta in ocenjeval izhodiščne postavke za izračun osebnih dohodkov delavcev. V pristojnosti odbora za medsebojna razmerja so po statutu vprašanja odgovornosti, varstva pri delu, pravice in dolžnosti v zvezi z izobraževanjem ter osebnim in družbenim standardom. Vendar o teh zadevah doslej odbor še ni razpravljajal.

Ocenjevanje delovnih rezultatov ni potekalo po načelu "osebni dohodek po delu". Vendar tu ne gre iskati krivde v članih odbora, ampak v pomanjkljivem sistemu nagrajevanja. Za oceni- tev delovnih rezultatov je treba namreč predstaviti tudi merila ocenjevanja, ki naj bi bila: predpisana posebej za vsako delovno mesto in bi kot taka delavce motivirala k varčevanju in storilnosti. Člani odbora za medsebojna razmerja pa bi pri ocenjevanju laže odločali na podlagi zbranih podatkov, ki bi jih dobili od vodij proizvodnje.

Tudi nov samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov še ni izdelan tako, da bi bilo možno dovolj pravično ocenjevati delovne rezultate in z merili vzpodbujati delavce k večji produktivnosti. Zato nas na tem področju čaka še dosti dela.

2.5 Samoupravna delavska kontrola

Organ samoupravne delavske kontrole se je v TOZD gozdno gradbeništvo konstituiral 12.6.1975 in šteje pet članov. Člani se od konstituiranja pa vse doslej niso sestali. Vzrok za takšno nedelavnost gre iskati v pomanjkanju samoiniciativnosti in v dejstvu, da se ne zavedajo svojih dolžnosti in pravic, čeprav so te zapisane v samoupravnem sporazumu o združevanju v delovno organizacijo in v statutu temeljne organizacije.

Zastavlja se nam vprašanje, kako vzpodbuditi ta organ k delavnosti. Če pogledamo delo ostalih samoupravnih organov, lahko vidimo, da jih tekoča problematika sama sili k delavnosti, poleg tega pa dobivajo iniciativno od vodstvenih struktur.

Samoupravna delavska kontrola pa bi morala probleme predvsem sama zaznati, kot vodilo k delu pa bi vsekakor morala sprejeti svoj poslovnik. K delavnosti pa naj bi člane vzpodbujali tudi izvršni odbor sindikata ali pa osnovna organizacija ZK.

Posebno skrb pa bo morala sindikalna organizacija posvetiti kadrovanju v samoupravno delavsko kontrolo. Za člane samoupravne delavske kontrole morajo biti izbrani najprimernejši delavci, opredeljeni za samoupravljanje, z moralno-političnimi kvalitetai ter z zadostnim strokovnim znanjem.

- Tako lepo pa tukaj tudi ne more biti, steer se ni bila sama!

več skrbi za varno delo

V letu 1975 smo vložili veliko naporov za varnejše delo ter za zaščito delavcev. Največ pozornosti smo posvetili tistim delom, pri katerih se je v zadnjih letih pripetilo največ nesreč.

Po delovnih fazah so najnevarnejša naslednja dela:

- posek lesa
- spravilo lesa
- nesreče na poti na delo
- nakladanje in razkladanje kamionov
- manipulacija na skladiščih
- gojenje, taksacija
- gradbena dela
- transport in delavnica

Posebno smo si prizadevali za varnejše delo pri poseku in spravilu gozdnih sortimentov. Pri poseku se srečujemo z različnimi nesrečami. Največkrat

jim botruje nepravilnost, malomarnost in nestrokovnost, skratka neupoštevanje navodil.

Da bi zmanjšali vpliv vibracije na zdravje, smo nabavili motorne žage manjše teže in z anti-vibracijskimi ročaji. Za ublažitev ropota pa smo kupili švedsko vato, ki ne prepušča zvokov, močnejših od 70 fonov. Pospešeno odpravljamo skupinsko delo sekačev. Do nedavnega so prevladovali skupine 1 + 1 in 1 + več sekačev. V tako sestavljenih skupinah je vsak sekač opravljal svoje delo, zlagal veje, lupil, podiral in klestil. Delavec v skupini je stalno opravljal isto delo, kljub temu, da bi moral vsak sekač delati vsa dela, vključno z motorno žago. Tako so sekači motoristi delali z motorno žago 60 do 80

% delovnega časa (odvisno od števila skupine). To se vsekakor ne sme več dogajati. Z motorno žago je dovoljeno delati le do štiri ure dnevno.

Tak sestav skupin in način dela smo imeli zaradi pomanjkanja sekačev motoristov.

V novejši tehnologiji dela pa dela sekač motorist sam (1+0). To pomeni, da opravi vsa dela, ki sodijo k podiranju in izdelavi lesa. Z motorno žago dela 45 do 48 % celotnega delovnega časa.

Da bi usposobili nove sekače motoriste, smo organizirali tečaj. Za delo z motorno žago smo usposobili okoli 20 sekačev. Na tečaju smo si predvsem prizadevali, da bi sekači moto-

risti osvojili najnovejšo tehniko dela, da jim teža motorne žage sloni na deblu ali na nogi, ne pa na rokah. Vse to je zelo težko realizirati, zlasti pri starejših, že izurjenih sekačih.

Tudi spravilu smo posvetili vso pozornost. Skoraj v celoti smo opustili pakiranje tovorov, ker je bilo zamudno, težko in naporno delo. Vedno bolj uporabljamo "schocker" način privlačanja in vlačjenja, kar zmanjšuje število pomožnih delavcev in s tem tudi nesreč. Začeli smo opuščati tudi manjše traktorje (Fiate goseničarje). Nadomeščamo jih z modernjšimi gozdni traktorji Timberjacki. Preostale traktorje goseničarje smo opremili s hidravličnimi sedeži. Tako smo omilili tresenje in delno preprečili obolenje hrtenice in želodca. V prihodnje bomo morali vse traktorje opremiti s kabinami, ki bodo traktoriste varovale pred vremenskimi neprilikami.

Tudi delo pri spravilu lesa z žičnimi žerjavi je težko in nevarno, zato ga vse bolj opuščamo. Uporabljamo ga le še tam,

kjer ni mogoče uporabiti drugega načina spravila. Gosto cestno omrežje nam vedno bolj omogoča, da pri spravilu lesa uporabljamo "3 BV" in "alp vitla". Spravilo z omenjenimi napravami je manj nevarno, predvsem pri montažah.

Preventivna služba pri obratovanju gozdne mehanizacije bi morala biti intenzivnejša, predvsem na tistih delih strojev in naprav, ki so pri spravilu gozdnih sortimentov najbolj obremenjeni. To so vlečne, vezalne, nosilne in sidrne vrvi in pa vezalke za vezanje sortimentov.

Poostriili smo tudi tehnične preglede gozdno pravilne mehanizacije. Kljub vsemu pa bi morala biti servisna služba aktivnejša. Servisni mehanik bi moral voditi knjigo o časovnih servisnih pregledih, ki jih opravlja. Po določenem času bi moral brez poziva ponovno pregledati stroje. Tak način dela bi gotovo izboljšal varstvo pri delu.

Vrednost porabljenih zaščitnih sredstev v preteklih letih:

- v letu 1972	280.810,45 din
- v letu 1973	510.228,60 din
- v letu 1974	457.172,48 din
- do 31.8.1975	483.271,08 din

Vrednost planiranih zaščitnih sredstev, ki jih imajo posamezni delavci:

- sekač motorist	1.300,00 din
- žičničar, traktorist	1.530,00 din
- nakladalci kamionov	850,00 din
- vozniki	670,00 din
- delavci na skladiščih	800,00 din
- merilci	650,00 din
- delavci pri gojenju	1.000,00 din
- cestarji	1.000,00 din
- kuharice	675,00 din

Menim, da bi bilo potrebno poostriiti kontrolo nad izdajanjem osebnih zaščitnih sredstev in točno kontrolirati brezpogojno in pravilno uporabo. Prizadevati si je treba tudi za boljše kvaliteto posameznih zaščitnih sredstev. Tako bi dosegli tudi boljše rezultate tako na področju varnosti dela in število obolenj bi se zmanjšalo.

Število nesreč v gozdarstvu:

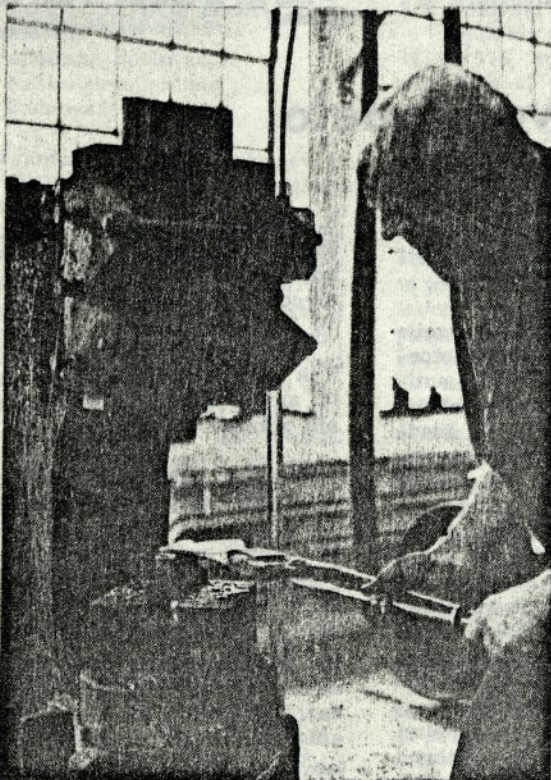
Leta 1973	1,84 %
Leta 1974	1,11 %
Leta 1975 (do 31.6.)	0,88 %

Število obolenj v gozdarstvu:

Leta 1973	4,21 %
Leta 1974	4,50 %
Leta 1975 (do 31.6.)	5,62 %

Število nesreč sicer upada, narašča pa njihova resnost oziroma število izgubljenih dni. Zelo hitro narašča tudi število obolenj in sicer predvsem v času, ko se pričnejo kmečka dela. Osnovne organizacije sindikata po posameznih TOZD-ih bi temu problemu morale posvetiti več pozornosti. S posameznimi osebami bi se bilo treba konkretno pomeniti. Morda bi se s temi problemi moral ukvarjati za to usposobljen strokovni delavec.

Jere Stane

Pod kovaškim ovnom se oblikuje znana sekira - foto GG

gradnja stanovanjskega stolpiča

Gradnja stanovanjskega stolpiča v Bohinjski Bistrici je v zaključni fazi. Zanj bo naš kolektiv plačal 7.122.645,- din. Stanovanjski stolpič bo predvidoma pripravljen za vselitev konec meseca oktobra kot samski dom za vse zaposlene na gozdnem obratu TOZD Bohinj. Poleg samskih sob z ustreznimi gostinskimi in ostalimi prostori bo nudil tudi 12 družinskih stanovanj in 2 garsonjeri. Objekt gradi gradbeno podjetje "Bohinj" iz Bohinjske Bistrice pod strokovnim gradbenim nadzorom stanovanjskega podjetja "Alpdom" iz Radovljice.

PRITLIČJE:

- a) Kuhinja, opremljena za 60-80 obrokov z opremo "Kovnostroja" iz Grosupelj in restavracija s 40 sedeži 167,25 m².
- b) Dvosobno stanovanje hišnika 51,20 m².
Skupna koristna površina pritličja 218,45 m².

I. NADSTROPJE:

V prvem nadstropju so samska stanovanja, ki obsegajo 12 sob: 4 sobe s tremi ležišči in 8 sob z dvema ležiščima, skupaj torej 28 ležišč. Po tri samske sobe imajo skupne sanitarije, ki so opremljene s tušem, umivalnikom in straniščno školjko. V podprostoru je skupna vzdana omara. Koristna površina vseh prostorov je 221,50 m².

II., III. in IV. NADSTROPJE:

Stanovanjske etaže v II., III. in IV. nadstropju obsegajo družinska stanovanja:

- a) 3 enosobna stanovanja (kuhinja, spalnica in sanitarije) s površino 37,50 m², skupaj 112,50 m²,
- b) tri trosobna stanovanja (kuhinja, 3 spalnice in sanitarije) s površino 63,90 m², skupaj 191,70 m²,
- c) 6 dvosobnih stanovanj (kuhinja, 2 spalnici in sanitarije) s površino 51,20 m², skupaj 307,20 m²,

Skupna površina stanovanj 611,40 m².

PODSTREHA

Podstreha ima 2 garsonjeri (bivalni prostor, kuhinjska niša in sanitarije) s površino 18,50 m², skupaj 37,00 m². Ostali prostori na podstrehi so na razpolago stanovalcem za sušenje perila.

KLETNI PROSTORI

V kletnih prostorih je kotlarna, kolesarnica, shrambe za menzo in shrambni boksi za stanovalce. Na vsako stanovanje odpade ca. 3,00 m² prostora. Skupna površina kletnih prostorov je 208,90 m².

Objekt ima stanovanjske in poslovne (restavracija, kuhinja, itd.) prostore, od katerih je 819,98 m² koristnih stanovanjskih in 138,08 koristnih poslovnih površin. Prodajna cena stanovanjskega prostora znaša 6.599,96 din za 1 m², poslovne pa 8.948,53 din za 1 m². V primerjavi s cenami podobnih objektov na tržišču radovljiške občine, kjer je evidentirana cena stanovanjskega metra pri podobnih objektih 6.718,20 din, je cena našega objekta dokaj ugodna.

V skupni prodajni ceni objekta so vključene vse komunalne naprave, zunanja ureditev, dovozne poti, parkirni prostori in zelenice.

Objekt je solidno zgrajen in upamo, da se bodo bodoči stanovalci v njem dobro počutili.

Lavrš Bojan

**ČE BI ČEBELA VEDELA,
KAM GRE MED, BI RAJE
POSTALA MUHA.**

ogled sejma

17. 5. 1976 je odpotovala na enodnevni ogled sejma v Novem Sadu skupina Legat Jože, Jere Stane in Klinar Andrej ter Hočevar Jurij, dipl.ing. iz SOZD GLG Bled. Naslednji dan, ko je bil gozdarski sejemski dan, smo si ogledali sejem in videli, da kljub prizadevanjem številnih delovnih organizacij nimamo zadosti domačih ustreznih delovnih pripomočkov za gozdno proizvodnjo. Številni inozemski dobavitelji gozdarske opreme pa skušajo v različnih oblikah kooperacije obdržati naše tržišče. Bistvenih novitet, ki bi spremenile dosedanjo tehnologijo, ni bilo. Razveseljivo pa je dejstvo, da bomo v bodoče lahko uporabljali za manjše kmetijske traktorje in goseničarje domače 3-tonsko vitlo, ki ga izdeluje RI-KO Ribnica in je povsem podoben vitlu IGLANDS.

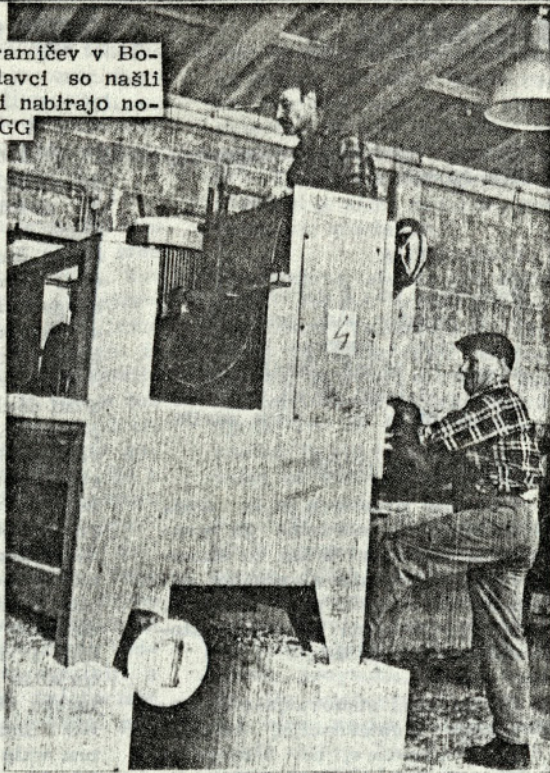
Ob 10. uri smo se udeležili slavnostne seje komisije za uvajanje mehanizacije v gozdarstvu. Orisali so razvoj mehanizacije v povojnem času in podelili še 200 priznanj delovnim organizacijam in posameznikom za pionirsko in uspešno delo na področju mehaniziranega pridobivanja lesa. V republiki Sloveniji je to priznanje dobilo pet delovnih organizacij, med njimi tudi GG Bled in 20 posameznikov, med njimi Hočevar Jurij in Jere Stane.

Po končani seji smo se v paviljonu Agrotehnike in Schwedenmaschinen dogovorili glede nabave zgibnega traktorja Timberjacka 225 D. Trenutno je povpraševanje po teh zgibnikih v Jugoslaviji veliko, saj jih želi kupiti preko 20 proizvajalcev iz različnih delov Jugoslavije. Menim, da je bil naš dogovor uspešen, saj smo prvi na lestvici pri prodajalcu in ima za nas že rezerviran ustrezen tip traktorja; počakati pa bo potrebno na soglasje za uvoz tega zgibnika.

V popoldanskem času smo krenili na pot in še isti dan prispešli na Bled.

Klinar Andrej

Stroj za izdelavo tramičev v Bohinju. Starejši delavci so našli novo zaposlitev in si nabirajo nove izkušnje - foto GG

gozdna poučna pot v predtrškem gozdu

Zamiselj in želja po gozdni učni poti pri nas je v meni dozorela po ogledu in otvoritvi gozdne učne poti v Bistri, kjer sem tudi sodeloval.

Zamiselj je prav toliko stara kot uredništvo. Pa vendar je bila želja po takšni poti tako velika, da je bila nazadnje večja kot poslušnost in gorečnost drugih po takšnem objektu.

Konec koncev je najvažnejše dejstvo, da le dobiva svoje zadnje in končne oblike, da je dokončno zarisana tudi njena definitivna oblika in trasa z vsemi nujnimi objekti (klopi, kurišče, itd.) in pa z objekti predstavitev, namenjeni predvsem laikom, ki gozda še zdaleč ne poznajo in pa vzgoji in prevzgoji nekaterih obiskovalcev gozda.

Najprej naj predstavim našo edinko: do poti pridemo po 1700 metrih iz središča Radovljice

do vstopa nanjo. Neposredno ob začetku (vstopu) na pot je parkirni prostor (za ca 15 avtomobilov). Ta je nujen, saj bi sicer obiskovalci neorganizirano vstopali na pot in prav tako neurejeno vzdolž poti puščali avtomobile.

Gozdna poučna pot je dolga 2,6 km. Ob vsej njeni dolžini je nameščenih 20 ptičjih valilnic, solnica in krmilnice za srnjad, visoka preža, 12 klopi (vzdolžno prek polovice prerezan hlopd in nastavitve naslonjala), 14 košev za odpadke, 20 m² tki. lovske ograje (zavarovanje erozijskih mest), kurišče z obzidkom itd.

Objekti predstavitev gozda v širšem smislu pa so: primerjava (z opisom) med naravnim gozdom in umetno osnovano smrekovo monokulturo (še danes refrensko ponavljajoča se napaka gozdarjev!), dalje ume-

ten nasad smreke na pogorišču z individualno zaščito dreves pred objedanjem (premaz) in drgnjenjem (alumin. folija in količi), izredna erozija, ki jo povzroča hudourniški potok Zgoša (z opisom od izvira v Begunjsčici do izliva v reko Savo pri tunelu), primerek drevesa, ki ga je poškodovala strela (jelka, 10. deb. stop.), gozdni pleveli (obe praproti, robida, malina, leska in načini odstranjevanja) ugotavljanje starosti drevesa na panju (primer 110 let), predstavitve in obrazložitev talnega profila (horizonti), hipertrofija na dnu koreninika smreke (glistična infekcija) in še kot enkratna rariteta: tkzv. leskova smreka (latinskega imena še nimam). Le-ta je zelo, zelo redek mutant (Brinar, 1976). Doslej so jo našli na Karpatih, Dinaridih in v Centralnih Alpah. V Jugoslaviji so jo razen na Velebitu našli še na Rogu (GG Novo mesto, GO Poljane), ki pa je kot predstavnik manj izrazita kot naša (GG Bled, TOZD gozdarstvo Radovljica, odd. 336 - Brinar, 1976).

Predlagam, da bi jo na naš predlog SOB Radovljica z odlokom proglasil kot redkost in jo zaščitil, kar bo vsekakor tudi prispevalo k njeni popularnosti.

Od tod nas vodi pot pod daljnovidom visoke napetosti (ga prečka). To bomo seveda izkoristili za informacijo o gospodarskem pomenu elektrifikacije in za informacijo, da je Gorenjska zelo obremenjena z različnimi komunikacijskimi mrežami. V zvezi s tem je seveda tudi gozdarstvo prizadeto s takšnimi koridorji (konkretno daljnovid); obravnavali bomo tudi možnost izkoriščanja takšnih površin (novoletna drevesca, morda kot robovi gozdov za divjad, prehrana divjadi, ipd.).

Da ne bi pot potekala brez daljše predstavitve, se bomo seznanili z večjim mravljiščem (rjava gozdna mravlja in njena koristnost za gozd, aktivnost tako v horizontalnem kot vertikalnem smislu). Pomenili se bomo o vključevanju umetne obnove med pomladitvena jedra (spopolnjevanje) z obžetvijo na istem objektu in pa seveda predstavi-

li glavne drevesne vrste (smreka, jelka, bor, hrast, gaber, bukev, javor, lipa, breza) s primerjavami med najpodobnejšimi drevesnimi vrstami.

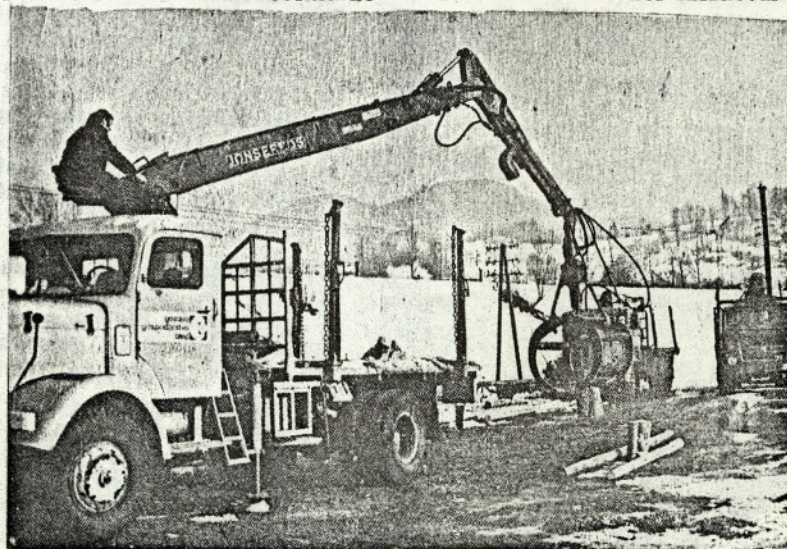
Seveda je potrebno poudariti kontinuiteto med floro in favno, povedati nekaj o tistem, česar tudi poznavalci ne vidijo (mikroorganizmi).

Od konca poti do parkirnega prostora je vsega 300 m. Na tej relaciji bomo obiskovalcem predstavili izumirajoči gorenjski "stog" (kozolec) in komentirali že davno opravljeno krčitev tamošnjih gozdov: "Polje! Ta čudovita podoba nam daje kruh. Človek jo je iztrgal gozdu - košček pljuč (gozd) za košček kruha (polje)."

Seveda bomo obiskovalcem ob lovskih napravah predstavili našo glavno lovno divjad (srnjad, gamse, div. prašiča, vel, in malega div. petelina, gozd, je-reba, zajca, lisico, itn.). Spregovorili bomo o naravnem ravnotežju, gospodarjenju z divjadjo, gojitvi, varstvu, samoupravnih odnosih v LD itn.

Ob valilnicah in krmilnicah pa bomo izkoristili prijetno priložnost, da bomo lahko predstavili naše krilate prijatelje, njih biološko funkcijo za gozd in še kaj drugega v zvezi z njimi.

Pot bo označena s primerno

vozniki tovornjakov preverjajo znanje pri ravnanju s hidravličnimi dvigali - foto GG

markacijo: v kvadratu (kot GG sled bose človeške noge v smeri poti. Hkrati bo znak predstavljaj tudi emblem poti.

Uvodoma sem zapisal, da predstavljam "našo edinko". Danes je to res. Prepričan pa sem, da je želja nas vseh, da "ta naša" ne bi ostala edinka, da bi dobila svoje sestre. Potem bi jih z več idejami laže skupaj tudi oblikovali, prilagojevali, spopolnjevali.

Opisal sem najvažnejše o tej poti. Prospekt z nekaterimi barvnimi fotografijami, perorisbami in potrebnimi opisi bo izdalo Turistično društvo Radovljica v sodelovanju s TOZD gozdarstvo Radovljica. Le-ta bo žepnega formata, vseboval pa bo tudi tlorisno situacijo poti.

Najdražje bodo informativne, opozorilne in druge table, za katere bo tudi najtežje izbrati ideje. Izdelane bodo morale biti tako, da bodo na obiskovalce vplivale vzgojno, nevsljivo, prijetno. Takšna naj bi bila pot tudi v vsej svoji dolžini in bogatosti: novosti (za laike), zanimivosti z dovolj samorazmišljanja in končno tudi želja po skorajšnji vrnitvi nanjo. Če bomo vse naštetu vzbudili v obiskovalcu, bomo dosegli svoj namen: ljudi voditi po gozdu tam, po krajih, kjer želimo mi, da ohranjamo gozdove pred škodo (človek), da jih predstavljamo v ljudni obliki množici obiskoval-

cev in da vsaj malo, malo in za trajno vklešemo slehernemu obiskovalcu delček tiste gigantske veličastnosti gozda v mozaik njegove srčne kulture, ki je slehernemu tako nujno potrebna.

Nikolaj Lapuh

osebna higiena

V najožjem pomenu besede obsega osebna higiena čistočo celega telesa, kože in vseh zunanjih organov, nego in krepitev organizma zaradi večje odpornosti proti boleznim, krepitev zdravja. Je pa tudi skrb za neposredno okolico, v kateri živimo, za vsakodnevno življenje in navade (obleko in obutev, stanovanje, zabava, šport, delo in počitek). Za osebno higieno mora skrbeti vsaka odrasla oseba sama, to ji mora biti navada, temelj zdravstvene vzgoje.

Kožo čistimo z rednim umivanjem, kopanjem vsaj enkrat tedensko, umivanjem rok večkrat na dan, noge vsaj dvakrat tedensko, poleti vsaj enkrat dnevno. Najugodnejše se je kopati vsak dan, če pa to ni možno, se moramo zjutraj umiti do pasu. Pozimi se lahko umivamo v topli vodi, umivanje pa končamo s hladno vodo. Na ta način se navajamo na hitro spremembo temperature in dosežemo večjo odpornost proti prehladam. Vsak dan moramo umivati tudi predel okoli spolovila in zadnjega črevesa. Roke umivamo večkrat dnevno, ker se večkrat umažejo, včasih tudi z nevidnimi bakterijami, ki jih lahko s hrano ali na drug način vnesemo v naše telo in se lahko okužimo.

Roke moramo umivati posebno po vsaki opravljeni potrebi, mali in veliki, ker se takrat lahko neopazno onesnažijo. Potrebno jih je umivati pred jedjo, ker ne vemo, kje vse smo jih z dotikom onesnažili. Pred dotikanjem hrane, pri pripravljanju, kuhanju, serviranju, proizvodnji, v trgovini se moramo ved-

no prepričati, da imamo roke čiste. Vse to nam mora preiti v navado.

Razen tega, da z rednim umivanjem odstranjujemo prah, mastnost in bakterije, se odprejo pore kožnih žlez lojnic in znojnic, s čimer koži omogočamo, da uspešneje izloča razne odpadne snovi. Na ta način omogočamo boljše delo tako zelo važnega organa kot je koža. S čistočo nog, posebno stopal, preprečujemo nastanek majhnih poškodb na prstih in med njimi. To je lahko zelo neugodno in povzroči večje okvare celotnega telesa, ker onemogoča normalno držo in hojo; to pa privede do različnih deformacij nog in hrbtenice.

Zobje: imajo zelo važno mesto v osebni higieni. Med zobmi se radi zadržujejo ostanki hrane. Če ostanejo dalj časa, postane to podlaga za razmnoževanje različnih bakterij. Kislina, ki jo izločajo razne bakterije, načenejajo zobno sklenino, skozi te razpoke prodirajo bakterije v zob in tvorijo zobno gnilobo (karies).

Zobna gniloba je danes ena najbolj razširjenih bolezní na svetu, ki povzroča številne druge bolezni. Z bolnimi zobmi ne moremo ustrezno zvečiti hrane za normalno prebavo. Bolni zobje so nadalje nevarna žarišča bakterij, ki od tu potujejo po celem telesu, povzročajo težke

bolezenske spremembe v skleplih, srcu in drugod in so pravzaprav najčešči vzrok revmatizma, vnetja sklepov, mišic in težkih srčnih okvar. Zobe je potrebno umivati redno vsak dan zjutraj in zvečer. Večerno umivanje je vsekakor potrebno, ker ponoči zobje mirujejo, bakterije pa imajo lepo priliko, da se v toplem, vlažnem okolju na bogati hranljivi podlogi razmnožujejo in opravljajo svojo rušilno vlogo. Pri čiščenju zob ne smemo uporabljati pretrde ščetke, pasta naj bo čim bolj peneča. Priporočljivo je pregledati zobe prej, preden nas bolečina na to opomni.

Oči, ušesa in nos: Najbolj nevarno obolenje oči je trahom, ki je bil še do nedavnega endemničen tudi pri nas. Čeprav trahoma pri nas skoraj ni več, previdnost še vedno ni odveč. Povzročitelj trahoma je neka živa klica, ki se prenaša s prsti, brisačo, milom, celo preko muh z bolnega človeka na zdravega. So še druga vnetja, ki jih moramo zdraviti, preden postanejo kronična. Na kontrolo vida prav tako ne smemo pozabiti.

Tudi na čistočo ušes in na normalen sluh moramo prav tako paziti. V slušnem kanalu se ne prestando izloča ušesno maslo - cerumen, ki ga moramo redno čistiti, da ne bi oviral sluha. To opravimo oprežno, ne z ostrim predmetom, ki bi lahko poškodoval sluhovod ali bobnič.

Če čutimo motnje v ušesu, moramo takoj k zdravniku.

Nos: vsakodnevno ga moramo temeljito očistiti. Z zamašenim nosom ne moremo delati v prahu, posebno pa ne pri poklicno škodljivem prahu, ker je nos naraven filter, ki nas ščiti delno pred prahom.

DNEVNI RED

Za dobro počutje in zdravje je zelo važno urediti si življenje preko dneva. Zadostiti moramo svojim telesnim in duševnim zahtevam, kakor tudi duševnim obveznostim. To dvojje pa moramo uskladiti. Za vse moramo najti zadosti časa, vse moramo narediti ob svojem času, tj. ena obveza ne sme biti v breme druge.

Začnimo s spanjem in počitkom. To je potrebno vsakemu organizmu. Najbolje je, če zjutraj zgodaj vstanemo, vsaj uro pred odhodom na delo, da bi v redu in mirno končali vse jutranje dolžnosti in potrebe: opravljanje potrebe (treba se je navaditi, da je to vsak dan redno), umivanje, temeljito in brez naglice, oblačenje, zajtrkovanje, zajtrk naj bo čim bolj kvaliteten (beljakovine in ogljikovi hidrati), v miru za mizo. Če je kosilo pozno popoldne, je potrebna malica (v industriji topel obrok ca 600 kal.). Kosilo mora biti glavni obrok. Po kosilu je dobro malo posedeti v ugodnem pogovoru ali ob časopisu, nekdo se rad po kosilu malo vleže, kar je stvar navade, vendar vsak ne čuti te potrebe. Za starejše in otroke je dobro, da si malo odpočijejo, vendar ni dobro predolgo spati. Popoldne izkoristimo za kulturne potrebe, šport, sprehode, čitanje, dokončujemo kakšno manjše delo.

Lahka večerja naj bo najpozneje ob 10. uri. Spad pojdemo pred 22. uro. Vsako bedenje po 22. uri škodi zdravju in normalnemu počitku. Počitek naj traja 8 ur dnevno.

- Tok ga je ...
- Da, ko je dobil račun po novi tarifi!

Sodelovanje mlade generacije pri izdelavi in vskladiščenju skodel vliiva upanje, da ta obrt še ne bo izumrla - foto GG

Pozornost opremljenega žičničarja je usmerjena samo še na potovora - foto CC

dar se ti otroci spomnijo na mater, očeta, vedo, da sta padla za svobodo vietnamskega ljudstva. Sovražnik je vedno oblegal vašo državo. Ni vam pustil svobodno zadihati. Toda zdaj ste svobodni. V vojnah je umrlo mnogo otrok, ki so se komaj zavedali, kaj je življenje. Mi še nismo doživeli vojne. Toda doživeli so jo naši očetje. Zdaj ste svobodni. Združeni v eno državo. Skupaj z vami se veselimo vaše zmage. Želimo vam, da boste še dolgo živeli pod svobodno, s krvjo poplačano, vietnamsko zastavo. Tako svobodno, kakor živimo mi že 30 let.

Dragi pionir-ka, želim, da bi se vztrajno učil in koristil svoji domovini, da se bo lahko razvila v svobodno vietnamsko državo.

Cergolj Cvetka, učenka 7. c razreda, Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemija Bled, Jugoslavija

P I S M I

VIETNAMSKEMU ŠOLARJU DRAGI PRIJATELJ

Odločili smo se, da vam pomagamo po svojih močeh. Tako smo z zbranim denarjem kupili torbice za vas, dragi šolarji. Vemo, da je vaša domovina sedaj svobodna in vam želimo pomagati. Vemo, kaj je vojna, tudi sami smo to občutili, ko so za svobodo padli naši očetje in dedje.

Ze vsa leta spremljamo vaše vojne. Zgražamo se nad ameriškim ljudstvom, ki je toliko hudega napravilo vašim ljudem. Dobro poznamo vašo domovino in njeno ljudstvo, ki je prellvalo kri za težko dočakano svobodo. Toda žal, niso je vsi dočakali. Vojne so terjale milijonske žrtve. Tudi mi smo se borili štiri dolga leta za svobodo. V vojni smo izgubili veliko število svojih prijateljev. Borili so se po gozdovih, stradali so in zmrzovali. Žrtvovali so življenje za svobodo, da mi živimo v novi SFRJ. V naši domovini je

mного tovarn, nebotičnikov, avtomobilov. Pri vas vsega tega ni. Še to, kar ste imeli, vam je uničila vojna. Zdaj, ko je vojna končana, se bo tudi vaša država lahko svobodno razvijala. S pomočjo držav, ki želijo mir vsemu svetu, boste lahko zgradili šole, vrtnice, državne ustanove. Zdaj ste spoznali, kaj je svoboda in kmalu boste resnično zaživeli v svobodni vietnamski državi. Spremljali smo vaše vojne žrtve in marsikateremu je kanila solza iz oči, ko je v časopisu zagledal strahoten prizor. Trepetali smo za vašo življenja. Gledali smo razne filme o vojnah. Toda tako grozne, strašne in dolgoletne kot je vaša, nismo videli. Komaj se je končala ena vojna, že smo zaslišali na radijskih valovih in prebrali v dnevnem tisku, da vam grozi nova. Vedeli smo, da bodo spet umirali vaši očetje s prestreljenimi prsmi, iz katerih bo tekla junaška vietnamska kri. Najbolj se nam smilijo otroci, ki so izgubili v vojnah očete, matere, brate, sestre. Morda si prav ti pionir ostal brez matere, očeta. Vemo, kako je, če izgubiš svoje najdražje, svobodo, starše. Ka-

DRAGA VIETNAMSKA ŠOLAR- KA!

Ne poznam te in ti ne poznaš mene. Gotovo se ne bova nikdar videli. Verjetno tudi kasneje, ko boš že odrasla, ne boš prišla v Jugoslavijo. Prav gotovo pa ne poznaš dobro tega dela sveta.

Morda te zanima, od kod je pripotovala torbica, ki jo držiš v rokah. Naj ti povem, da je ta torbica, napolnjena s šolskimi potrebščinami, pripotovala z Bleda. To je lep turistični kraj na Gorenjskem. Znan je predvsem po blejskem jezeru. Poretiti se tam kopamo, pozimi pa drsamo. Sredi jezera je otok z majhno cerkvico na njem. Na strmi grajski skali pa stoji blejski grad, ki je ohranjen še iz fevdalne dobe. V njem je muzej. Vse to privablja številne turiste. Sedaj je že zapadel prvi sneg in smučarji že odhajajo na smučišča bližnje Pokljuke.

Tako sem ti v nekaj stavkih opisala kraj, od koder so poleg

drugih slovenskih krajev prispele torbice za vas.

Zanima me, kdaj se pri vas začne pouk. Pri nas se je začel že 1. septembra. Na nekaterih šolah so že uvedli celodnevni pouk. Šolo boste verjetno obiskovali z veseljem, saj vem, da ste tudi vi željni znanja.

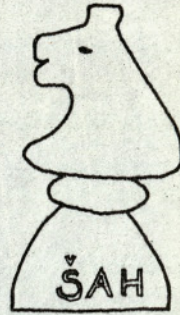
Mladost pa vam je zagrenila strašna vojna. Vojna ... to je beseda, ob kateri se zgrozi vsak človek. Besedo, ki skriva v sebi toliko gorja, toliko žrtev. Ne samo pri vas, tudi pri nas je divjala vojna, le da mene takrat še ni bilo. Vem, kako je bilo takrat le iz pripovedovanja staršev in starejših ljudi. Vesela sem, da se nisem rodila prej in nisem doživela vsega tega. Našo domovino je že dvakrat teptal sovražnik. To je bilo v prvi in v drugi svetovni vojni. Sedaj, trideset let po zadnji vojni, je naša domovina lepa. Takoj po vojni pa ni bilo tako. Hiše, šole, trgovine, vse so uničile sovražnikove bombe. Draga vietnamska deklica, tudi naša domovina je bila nekoč podobna vaši. Toda naši delovni ljudje so zgrabili za krampe in lopate in zgradili to, kar imamo danes. Lepo je danes v naši domovini in tako bo čez nekaj let tudi pri vas.

Sedaj pa, draga Vietnamka, naj se posloviva. Želim ti, da bi s pridom uporabljala torbico, ki smo ti jo poslali in bi se v šoli mnogo učila. Tudi jaz si s teboj vred želim, da ne bi bilo nikdar, nikoli več vojne. Želim vam še mnogo uspeha pri nadaljnjem obnavljanju domovine.

Polona Ropret, učenka 8. c razreda Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja Bled, Jugoslavija

- Videti je, da smo iz leta v leto bolj kratkovidni. Vedno slabše vidimo morje...

OBČINSKO PRVENSTVO V ŠAHU ZA LETO 1976

25. aprila letos je bilo v Radovljici letošnje občinsko prvenstvo v šahu.

Tekmovali so posamezno in ekipno. Šahisti so bili razdeljeni v dve skupini. V "A" skupini so tekmovali kategorizirani igralci, v "B" pa vsi ostali. Naša ekipa je letos prvič sodelovala na takem prvenstvu.

Rezultati v A skupini posamezno (10 uvrščenih)

1. Hrovat Ivan, Kompas hoteli Bled
2. Harinski Jože, Veriga Lesce
3. Jazbec Franc, Kompas hoteli Bled

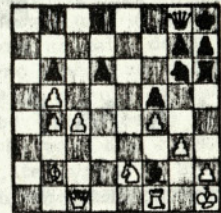
B skupina, posamezno (27 uvrščenih)

1. Dragan Milan, Elan
2. Kobal Drago, GG Bled (TOZD Gozdno avtoprevozništvu)
3. Langus Pavel, Sukno Zapuže
7. Petkoš Janez, GG Bled (Skupne strokovne službe)
9. Kobal Vinko, GG Bled (TOZD Gozdarstvo Pokljuka)
10. Donaval Anton, GG Bled (TOZD Gozdarstvo Pokljuka)

EKIPNO

1. ELAN Begunje	21 točk
2. VERIGA Lesce	19.5 "
3. KOMPAS hoteli Bled	17 točk
4. GG Bled	13.5 "
5. SUKNO Zapuže	12.5 "

Por Marjan

Izdaja delavski svet GG Bled, ureja uredniški odbor: odgovorni urednik Konc Janez, dipl.pravnik; tehnični urednik Lakota Franc ter člani: Veber Ivan, dipl.ing.; Podlogar Jože, Golob Emil, dipl.ing.; Lapuh Nikolaj, Zupan Metka, Reš Janez, ing.; Cvetek Franc

Tisk Delavska univerza Tomo Brejc Kranj v 450 izvodih.